

cutting through complexity

Wybrane zagadnienia rachunkowe

Kamil Jóźwik

Michał Witecki

Artur Chądryński

Seminarium Polskiej Izby Ubezpieczeń

Zamknięcie roku – wpływ zmian regulacyjnych na rachunkowość i sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń

Wybrane zagadnienia rachunkowe

01

Koasekuracja solidarna

02

Wycena instrumentów finansowych zawartych na warunkach nierynkowych

03

Podatek odroczony w księgach rachunkowych - rozliczanie straty podatkowej

A hand is shown using a silver calculator over a document featuring a line graph and a table. The document is slightly out of focus, but the graph shows a fluctuating line. The table has several columns and rows of data. A blue banner is overlaid on the top left corner.

01

Koasekuracija solidarna

Koasekuracja solidarna (1/9)

■ Kluczowe akty prawne:

- Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 r. „Ustawa”,
- Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji z dnia 28 grudnia 2009 r. „RMF”,
- Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie danych statystycznych dotyczących koasekuracji z dnia 24 listopada 2003 r. „RMF – dane statystyczne”.

Koasekuracja solidarna (2/9)

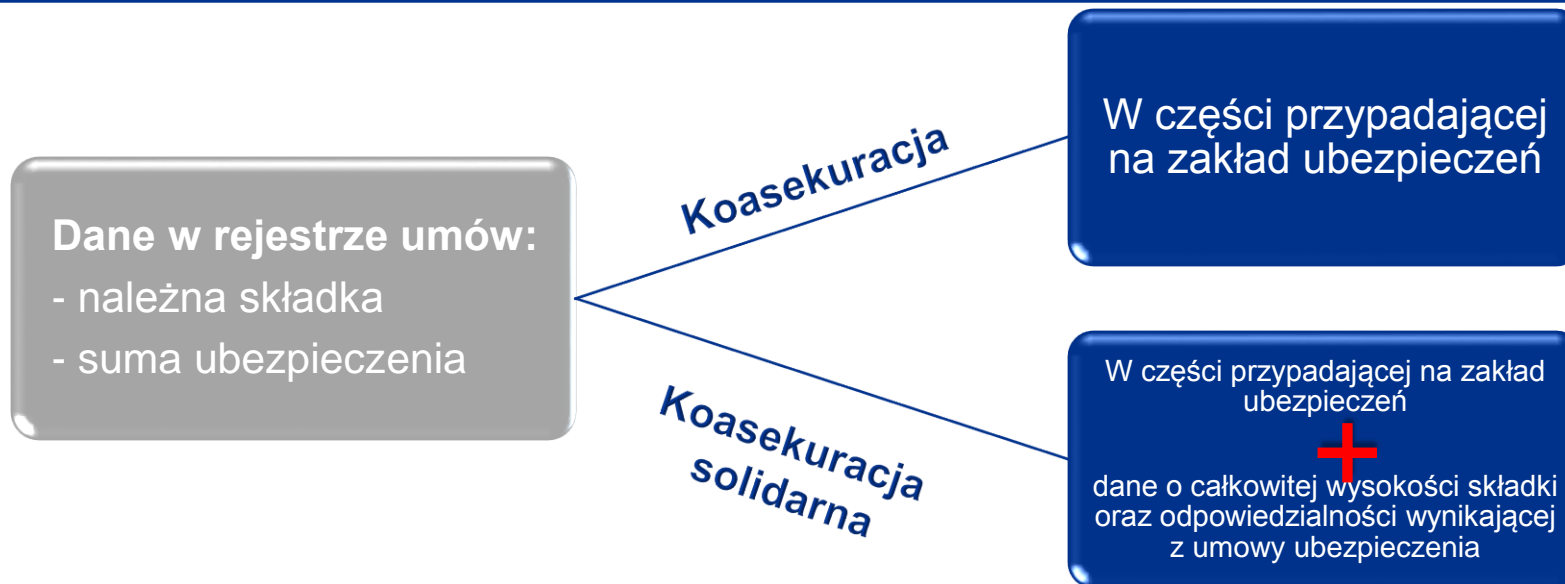
- **Koasekuracja** to umowa ubezpieczenia, na podstawie której co najmniej dwa zakłady ubezpieczeń działając w porozumieniu zobowiązują się do spełnienia określonego świadczenia w przypadku wystąpienia zdarzenia losowego przewidzianego w umowie.
- **Koasekuracja solidarna** to taka, w której wszyscy koasekuratorzy odpowiadają wobec ubezpieczającego na zasadzie dłużników solidarnych*:
 - ubezpieczony może zatem dochodzić odszkodowania od wszystkich koasekuratorów łącznie, od kilku z nich lub każdego z osobna,
 - gdy odszkodowanie zostanie wypłacone przez jednego z koasekuratorów, pozostali zostają zwolnieni z tego zobowiązania (w takiej sytuacji do uregulowania pozostają rozrachunki pomiędzy koasekuratorami).

*) Art. 366 Kodeksu Cywilnego

Koasekuracja solidarna (3/9)

- **Rejestr zawartych umów ubezpieczenia** (§ 6 ust. 1 RMF) należy prowadzić w sposób umożliwiający uzyskanie o umowie ubezpieczenia informacji lub danych nt.:
 - grupy i rodzaju ubezpieczenia,
 - ubezpieczającego, uposażonych oraz pośredników,
 - okresu ubezpieczenia,
 - należnej składki (lub sposobu jej obliczenia),
 - sumy ubezpieczenia.
- **Zawarte umowy koasekuracji** powinny być **wyodrębniane w rejestrze** i zawierać **dane identyfikujące koasekuratora wiodącego** (§ 6 ust. 2 RMF).

Koasekuracja solidarna (4/9)

- Ponadto, z uwagi na wymogi sprawozdawcze wynikające z RMF – dane statystyczne zasadne wydaje się przechowywanie w Rejestrze dodatkowych informacji:
 - Procentowy udział w ryzyku
 - Ryzyka ubezpieczone, grupy ustawowe
 - Data zawarcia/rozwiązania umowy koasekuracyjnej oraz nazwy współkoasekuratorów
 - Rezerwa składki, rezerwa RBNP, wypłacone odszkodowania, pozostałe przychody i koszty w okresie sprawozdawczym.

Koasekuracja solidarna (5/9)

- **Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w zakresie koasekuracji – art. 277 ust. 6 Ustawy**

Zakład ubezpieczeń, w zakresie koasekuracji, tworzy rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe **co najmniej w wysokości proporcjonalnej do udziału zakładu w koasekurowanym ryzyku.**

- **Dane statystyczne dotyczące koasekuracji – art. 337 Ustawy**

Zakład ubezpieczeń sporządza dane statystyczne dotyczące zakresu operacji koasekuracyjnych oraz przekazuje je organowi nadzoru.

Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie danych statystycznych dotyczących koasekuracji z dnia 24 listopada 2003 r.

Koasekuracja solidarna (6/9)

■ Ewidencja operacji w koasekuracji solidarnej w księgach zakładu ubezpieczeń

Element	Księga główna	Księga pomocnicza / rejestr
Składka Rezerwa składki	% udział zakładu	% udział zakładu + informacja o całkowitej wysokości
Suma ubezpieczenia	-	% udział zakładu + informacja o całkowitej wysokości
Rezerwy	w całkowitej wysokości	w całkowitej wysokości

Koasekuracja solidarna (7/9)

■ Przykład 1

1 stycznia 201X r. zakład ubezpieczeń A przystąpił wraz z zakładami B, C i D do rocznej umowy ubezpieczenia majątku przedsiębiorstwa X (suma ubezpieczenia PLN 5 mln; składka PLN 240 tys.). W tym samym dniu zawarto porozumienie o koasekuracji pomiędzy zakładami ubezpieczeń A, B, C i D, w którym ustalono, że:

- koasekuratorzy uczestniczą w składce, odszkodowaniu oraz wszelkich kosztach związanych z umową ubezpieczenia w 25%,
- koasekuratorem wiodącym jest zakład ubezpieczeń A,
- koasekuratorzy odpowiadają solidarnie.

1 lipca 201X r. przedsiębiorstwo X zgłosiło szkodę w wysokości PLN 1 mln. Szkoda została zgłoszona do zakładu ubezpieczeń A.

1 sierpnia 201X r. zakład ubezpieczeń A po zasięgnięciu opinii pozostałych koasekuratorów uwzględnił w całości roszczenie przedsiębiorstwa X i wypłacił odszkodowanie w wysokości PLN 1 mln.

Jaki wpływ na księgi zakładu ubezpieczeń A miały powyższe operacje?

Koasekuracja solidarna (8/9)

■ Przykład 1 – rozwiązanie

(1) 1 stycznia 201X r. zakład ubezpieczeń A rozpoznał w księgach rachunkowych z tytułu zawartych umów:

- Wpływ gotówki w wysokości pełnej składki (PLN 240 tys.) i jednocześnie zobowiązanie wobec współkoasekuratorów,
- Składkę przypisaną brutto w wysokości PLN 60 tys. (25% z PLN 240 tys.) i w tej samej wysokości ustanowił rezerwę składkę,
- W rejestrze umów dodatkowo wykazano całkowitą wysokość składki z tytułu umowy ubezpieczenia majątku przedsiębiorstwa X (PLN 240 tys.), a także sumę ubezpieczenia (PLN 5 mln).

(2) 1 lipca 201X r. zakład ubezpieczeń A utworzył rezerwy w pełnej wysokości zgłoszonego roszczenia tj. PLN 1 mln.

(3) 1 sierpnia 201X r. zakład ubezpieczeń A dokonał wypłaty odszkodowania na rzecz przedsiębiorstwa X w wysokości PLN 1 mln w ciężar utworzonych 1 lipca 201X r. rezerw. Jednocześnie zakład ubezpieczeń A rozpoznał należność od zakładów ubezpieczeń B, C i D w łącznej wysokości PLN 750 tys. (3 x PLN 250 tys.).

Koasekuracja solidarna (9/9)

Składka przypisana brutto (RT)

60 (1a)

Rachunek bankowy (BS)

(1a) 240	
----------	--

	180 (1b)
	1000 (3a)

(3c) 750	
----------	--

Rozrachunki z koasekuratorami (BS)

	180 (1a)
--	----------

(1b) 180	
(2c) 750	

	750 (3c)
--	----------

Zmiana stanu rezerwy RBNP (RT)

(2a) 250	
----------	--

	250 (3b)
--	----------

Rezerwa RBNP (BS)

	250 (2a)
--	----------

(3b) 250	
----------	--

Rezerwa na pozostałe zobowiązania pozaubezpieczeniowe (BS)

	750 (2b)
--	----------

(3a) 750	
----------	--

Pozostałe koszty operacyjne (RO)

(2b) 750	
----------	--

Pozostałe przychody operacyjne (RO)

	750 (2c)
--	----------

Odszkodowania wypłacone (RT)

(3a) 250	
----------	--

02

The background of the slide features a close-up, shallow depth-of-field photograph. A person's hand is visible, with fingers resting on a silver calculator. The calculator is placed on top of several overlapping documents. One document in the foreground shows a line graph with a fluctuating trend. Another document below it contains a table with columns and rows of data, though the text is blurred. The overall color palette is light and professional, with a touch of green from the slide's design elements.

**Wycena instrumentów
finansowych zawartych na
warunkach nierynkowych**

Ujęcie początkowe instrumentu finansowego

Wycena

- **Instrument finansowy w momencie początkowego ujęcia wycenia się według wartości godziwej**
 - powiększonej o koszty transakcji, za wyjątkiem instrumentów wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy;
 - również w przypadku instrumentów wycenianych według kosztu lub zamortyzowanego kosztu.
- **Wartość godziwa w momencie początkowego ujęcia jest zwykle ceną transakcji.**

Co gdy wartość godziwa w momencie początkowego ujęcia jest różna od ceny transakcji?

Ujęcie różnicy między wartością godziwą a ceną transakcyjną

Jeżeli **wartość godziwa \neq cena transakcyjna** to różnica jest:

odnoszona na wynik finansowy jeśli wartość godziwa została wyznaczona w oparciu o:

- cenę wyznaczoną na aktywnym rynku; lub
- zastosowanie właściwego modelu wyceny o ile wprowadzone do tego modelu dane wejściowe pochodzą z aktywnego rynku.

odroczone w czasie jeśli wartość godziwa została wyznaczona w inny sposób:

- w kolejnych okresach część odroczone będzie odnoszona na wynik finansowy.

Niskooprocentowane i nieoprocentowane pożyczki

Ocena rynkowości stopy procentowej

Oceniając rynkowość stopy procentowej jednostka powinna rozważyć zasady i warunki udzielania analogicznych pożyczek przez inne podmioty.

W szczególności charakteryzujących się podobnym:

- okresem spłaty;
- ryzykiem kredytowym i zabezpieczeniem;
- terminarzem oczekiwanych przepływów pieniężnych (terminy spłat kapitału i/lub odsetek);
- sposobem naliczania odsetek (oprocentowanie stałe/zmienne, stosowana stopa referencyjna);
- walutą.

Niskooprocentowane i nieoprocentowane pożyczki

Wyznaczenie wartości godziwej

Wartość godziwa szacowana jako wartość bieżąca wszystkich przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z użyciem rynkowej stopy procentowej

- **różnica względem nominalnej kwoty pożyczki stanowi zysk lub stratę, chyba że kwalifikuje się do ujęcia jako składnik aktywów lub zobowiązanie**
 - pożyczka udzielona została w zamian za przyszłe korzyści związane z otrzymaniem/zakupem dóbr i/lub usług po cenie niższej od rynkowej
 - pożyczka udzielona została przez udziałowca

Niskooprocentowane i nieoprocentowane pożyczki

Przykład praktyczny - założenia

- 100% Udziałowiec Spółki A udzielił tej spółce pożyczki w formie obligacji w celu zakupu udziałów w Spółce B. Obligacje będą spłacone wyłącznie z dywidend uzyskanych od Spółki B.
- Oznacza to, że obligacje stają się wymagalne tylko jeśli A ma wystarczające środki na spłatę swoich zobowiązań względem Udziałowca i środki te pochodzą z otrzymanych od Spółki B dywidend.
- Obligacje nie są płatne na żądanie.
- Wartość nominalna obligacji wyniosła 100 mln PLN.
- Oprocentowanie obligacji w okresie obowiązywania umowy wynosi 0%. Rynkowe stopy procentowe są wyższe.
- Dla uproszczenia zakładamy, że nie wystąpiły żadne dodatkowe koszty transakcyjne.

Niskooprocentowane i nieoprocentowane pożyczki

Przykład praktyczny – ujęcie w księgach – Spółka A

- Na moment początkowego ujęcia Spółka A powinna oszacować wartość godziwą wyemitowanych obligacji w oparciu o oczekiwane przepływy pieniężne pochodzące ze spodziewanych dywidend od Spółki B. Oszacowana wartość godziwa będzie niższa od wartości nominalnej obligacji (przykładowo 60 mln PLN).
- Na moment pierwszego ujęcia Spółka A rozpozna:
 - wpływ środków pieniężnych w kwocie 100 mln PLN;
 - zobowiązanie z tytułu wyemitowanych obligacji w kwocie 60 mln PLN; oraz
 - składnik kapitałów własnych w kwocie 40 mln PLN.
- W kolejnych okresach sprawozdawczych
 - rozpoznane w momencie początkowego ujęcia dyskonto będzie stopniowo rozwijane przez wynik finansowy (koszty finansowe).

Niskooprocentowane i nieoprocentowane pożyczki

Przykład praktyczny – ujęcie w księgach – Udziałowiec Spółki A

- Na moment początkowego ujęcia Udziałowiec Spółki A powinien oszacować wartość godziwą udzielonej pożyczki w formie obligacji w oparciu o oczekiwane przepływy pieniężne (na bazie oczekiwanych dywidend przekazywanych Spółce A przez Spółkę B). Oszacowana wartość godziwa będzie niższa od wartości nominalnej obligacji (przykładowo 60 mln PLN).
- Na moment pierwszego ujęcia Udziałowiec Spółki A rozpozna:
 - wpływ środków pieniężnych w kwocie 100 mln PLN;
 - należność z tytułu objętych obligacji w kwocie 60 mln PLN; oraz
 - inwestycję w jednostki powiązane w kwocie 40 mln PLN.
- W kolejnych okresach sprawozdawczych
 - rozpoznane w momencie początkowego ujęcia dyskonto będzie stopniowo rozwijane przez wynik finansowy (przychody finansowe).

Niskooprocentowane i nieoprocentowane pożyczki

Przykład praktyczny – ujęcie w księgach – Sprawozdanie skonsolidowane

- Korekta wartości godziwej obligacji nie ma wpływu na sprawozdanie skonsolidowane - transakcja będzie podlegać eliminacji.
- Analogiczne ujęcie w księgach należy stosować dla spółek stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięć (joint venture)
 - wpływ efektu dyskonta na zysk lub stratę w wyniku finansowym będzie eliminowany proporcjonalnie do posiadanych udziałów.

03

The background of the slide features a close-up, shallow depth-of-field photograph. A hand is seen from the top left, with fingers resting on a silver calculator. The calculator is positioned over several sheets of paper. One sheet prominently displays a line graph with multiple data series, showing fluctuations over time. Another sheet shows a table with columns of numbers and text, likely representing financial data or accounting entries. The overall color palette is dominated by the orange of the text box and the blue/white tones of the documents.

Podatek odroczony w księgach rachunkowych - rozliczanie straty podatkowej

Wymogi CIT oraz ustawy o rachunkowości

- Zgodnie z Art.7 ust. 5 Ustawy o podatku dochodowym:

„O wysokość straty poniesionej w roku podatkowym można obniżyć dochód w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z tym że wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty tej straty”.

- Art. 37 ust. 4 Ustawy o rachunkowości wskazuje, że aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego **oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności.**

Wymogi MSR 12

- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są to kwoty przewidziane w przyszłych okresach do odliczenia od podatku dochodowego ze względu na:
 - ujemne różnice przejściowe;
 - **przeniesienie na kolejny okres nierozliczonych strat podatkowych**; oraz
 - przeniesienie na kolejny okres niewykorzystanych ulg podatkowych
- Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, służący przeniesieniu nierozliczonej straty podatkowej i niewykorzystanej ulgi podatkowej, **ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania, od którego można odpisać nierozliczone straty podatkowe i niewykorzystane ulgi podatkowe**

Wymogi KSR 2 (1/4)

- Pkt 11.11 Krajowego Standardu Rachunkowości nr 2 „Podatek dochodowy” wskazuje, że:
 - nie później niż na dzień bilansowy jednostka powinna ustalić, czy doszło do utraty wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego,
 - uznaje się, się nie doszło do utraty wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, **jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości zostanie osiągnięty dochód (lub podstawa opodatkowania), pozwalający na** potrącenie ujemnych różnic przejściowych, **odliczenie strat podatkowych** oraz niewykorzystanych ulg podatkowych.

Wymogi KSR 2 (2/4)

- Zgodnie z pkt. 11.13 Krajowego Standardu Rachunkowości nr 2 uważa się, iż prawdopodobne jest, że dochód (lub podstawa opodatkowania) pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, odliczenie strat podatkowych, lub niewykorzystanych ulg podatkowych, gdy:
 - istnieją wystarczające dodatnie różnice przejściowe, uwzględnione przy tworzeniu rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego, dotyczące podatku dochodowego płaconego przez tego samego podatnika na rzecz tej samej władzy podatkowej, które według przewidywań odwrócą się:
 - w tych samych okresach, w których przewiduje się odwrócenie ujemnych różnic przejściowych, odliczenie strat podatkowych lub odliczenie niewykorzystanych ulg podatkowych bądź
 - w następnych okresach, w których możliwe jest odliczenie strat podatkowych od dochodu,
 - lub
 - **osiągnięcie dochodu pozwalającego na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, i odliczenie strat podatkowych** i odliczenie niewykorzystanych ulg podatkowych lub wyższego dochodu **jest bardziej prawdopodobne**, niż osiągnięcie dochodu na niższym poziomie.

Wymogi KSR 2 (3/4)

- Pkt. 11.15 Krajowego Standardu Rachunkowości nr 2 wskazuje informacje, które mogą potwierdzać, że jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu pozwalającego odliczyć straty podatkowe:
 - osiąganie w ostatnich **3 latach** przez podatnika **dochodu odpowiednio wysokiego oraz zysku netto** pod warunkiem, że jednostka nie oczekuje istotnego zmniejszenia ich wysokości w przyszłości; przy ustaleniu tych danych pomija się straty wynikające ze zdarzeń nadzwyczajnych, których prawdopodobieństwo ponownego wystąpienia jest nikłe,
 - **zawarte umowy**, których realizacja spowoduje uzyskanie dochodu w kwocie pozwalającej na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, strat podatkowych, i niewykorzystanych ulg podatkowych, biorąc pod uwagę występujące na dzień bilansowy informacje dotyczące cen sprzedaży i struktury kosztów,
 - **prognozy wynikające z budżetu** (planu finansowego), sporządzonego w sposób pozwalający na stwierdzenie wiarygodności danych w nim zawartych; waga tego argumentu zależy między innymi od tego, czy jednostka sporządzała podobne budżety w latach ubiegłych i w jakim stopniu budżety te zostały zrealizowane,
 - możliwości realizacji **strategii podatkowej**, pozwalającej na zwiększenie dochodu w przyszłości, pod warunkiem, że strategia ta jest wykonalna, a kierownik jednostki zamierza ją zrealizować.

Wymogi KSR 2 (4/4)

- Z drugiej strony pkt. 11.16 Krajowego Standardu Rachunkowości nr 2 wskazuje informacje mogące być podstawą opinii, że nie jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu pozwalającego odliczyć straty podatkowe:
 - ponoszenie strat podatkowych lub strat ustalonych zgodnie z zasadami rachunkowości **w którymkolwiek z ostatnich 3 lat,**
 - niewykorzystanie odliczeń z tytułu strat podatkowych, prawo do których zostało **utracone w ostatnich 5 latach,**
 - **straty podatkowe lub straty ustalone zgodnie z zasadami rachunkowości spodziewane w kolejnych latach** (mimo np. wysokiego dochodu i zysku netto osiągniętych w latach ubiegłych).

Prelegenci KPMG:

Kamil Józwik
Menedżer
*Departament Audytu Instytucji
Finansowych*

T: +48 664 080 018
kamiljozwik@kpmg.pl

Michał Witecki
Menedżer
*Departament Audytu Instytucji
Finansowych*

T: +48 664 718 794
mwitecki@kpmg.pl

Artur Chądzyński
Starszy Menedżer
*Departament Audytu Instytucji
Finansowych*

T: +48 660 440 014
achadzynski@kpmg.pl

KPMG

cutting through complexity

Seminarium Polskiej Izby Ubezpieczeń

Zamknięcie roku – wpływ zmian
regulacyjnych na rachunkowość
i sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń

© 2015 KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. jest polską spółką komandytową i członkiem sieci KPMG składającej się z niezależnych spółek członkowskich stowarzyszonych z KPMG International Cooperative ("KPMG International"), podmiotem prawa szwajcarskiego. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Informacje zawarte w niniejszej publikacji mają charakter ogólny i nie odnoszą się do sytuacji konkretnej firmy. Ze względu na szybkość zmian zachodzących w polskim prawodawstwie prosimy o upewnienie się w dniu zapoznania się z niniejszą publikacją, czy informacje w niej zawarte są wciąż aktualne. Przed podjęciem konkretnych decyzji proponujemy skonsultowanie ich z naszymi doradcami.